

šati da. Stopi družinče po tem v službo, ima vse, kar človeku gré; pa gorjé mu, ako se svoje terme deržati hoče: brez vse milosti se mu slovó da. In tacih med létam odpravljenih hlapcov, dékel ne terpijo nikjer, zató so permorani, se, ko zgubljeni sin, k svojimu gospodarju nazaj podati, ter se mu vклонiti. Pa per nas se je lépa usmiljenost, ki se toliko nad nami Slovenci hvali, v napak obrnila, takó de veliko veliko z njo stratimo. Per nas hlapca, ki so ga že na desetih méstih izbajkali, na enajstim brez premislika v službo vzamejo, ter rečejo: nekje vunder mora biti. Ali ne dela Martene tudi takó? Tisti Miklavžek, ki mu jo je zdaj pobrisal, je že povsod znan, ko slabi denar: on ga je pa le v službo vzél. Ursája, ki je cunje pobrala ter zginila, je imela letas že tretjiga gospodarja. Dva perva nista vlačénja terpéla. Bi bil Martene mož kakor gré, bi ji bil lép nauk dal, de naj gré odpušanja prosit eniga poprejšnih gospodarjev, in se nósi posihmal ko poštena keršénca. Pa tega ni storil, zdaj ga je pa spláčala. Špéla je že od Gaberšeka aro iméla. Ali je Martene po možko ravnal, ko je Špélo premotil, de je Gaberšeku aro nazaj nesla, in k njemu v službo stopila? Usmili se mi zdaj Martene, pa Gaberšca se mi je tudi, ko je mogla o hudi zimi sama opravljati, desiravno je o pravim časi si deklo naprosila in jo zaárala. Marka! to ti povém, gospodarji moramo drugači biti, ali smo pa skoz. Če se mi ne popravimo, se družina tudi ne bo. Dokler ne bo med nami gospodarji več ljubezni, smo na zgubi mi in družina. Sloge nam je potreba. Zastopiti bi se mogli vsi med seboj, nobeniga družinčeta sprejeti, ki jo med létam iz službe potégne. Gerdeža, ki hlapca ali deklo premóti, de nese áro nazaj, bi mogli med seboj oistro posvariti, ali ga clo per gosposki zatožiti. Še bolje bi pa bilo, ko bi se povsod šega vpeljala, kakor je že semtertjé po Slovenskim, de bi se ne dajala ara hlapcu ali dékli, ampak de bi ti mogli zastavo dati, de gotovo služit pridejo.

M. Imáš práv. Saj tudi nekteri gospodje, ki v cesarske službe nastopijo, morajo zastavni denar (kavcjon) položiti.

G. Pa še nekaj bi bilo potreba — de bi se létni družinski zaslužek nekako vravnal. Je pravi križ: plačila (lóni) rastejo od léta do léta; in to storijo spet nespametni gospodarji, ki ne premislijo, kam gréjo. Svoje dni je imela družina veliko manj plačila, ko dan današen, in vunder je imélo blagó višji cenó, ko zdaj. Kakó bomo gospodarji izhajali, če za svoje pridelke vsako léto mánj dobivamo, družino pa čedalje bolj plačujemo? V kratkim ne bomo vedili kod, kám. — Tudi denar gré iz dežele. Razumnost je čedalje véci: naši suknarji, tkavci in drugi mojstri, ki za človeško obleko delajo, svojo robo čedalje bolj izdelujejo. Kdo pa nosi, kar se v naših krajih naredí? Kdo drugi, ko bolj premožni gospodarji, gospodinje, sinovi, hčere razumnih kmetovavcov in pa kak sromak: družini je to vse preveč priprosto — preslábo. Tibet, kazimir in cló žida mora hlapce, dekile pokrivati! Dekla, če nima zlate avbe ali pa z drazimi špicami obsíte peče, tenjke, vse na drobno nakrišpane, skoz in skoz navotljene rute ali pa dragiga pajčolína, pravi, de jo je sram v cerkev iti. Čez drago vrešoče krilo se morajo še široki židani panteljci nasprotne farbe, ali pa okrogle debéle gumbe ovijati, ki tudi krilo skazijo, kér sčasama po drugod farba več ali manj obledi, pod

našitim urésam (ciram) pa še živa (vrešoča) ostane. Zadi po takim zijali še mora debel šóp pisanih panteljcov blizo do kolén viseti, i. t. d.

M. Tiho bodi, tiho; drugači me razkačiš, de še danes vse svoje lajne razpodim.

(Dalje sledí.)

Sa kmetifhke gospodinje kaj.

(Zopernize pregnane). Prifhel fim na fvojim popotvanju, kteriga dolshnost mojiga stanú fabo pernese, v neko hifho v fari D. na Gorenškim. Ravno fo v pinji delali, in gospodár mi je jel prezej toshiti, de se she vezh zhafa kar nizh storiti nezhe, naj delajo in pozhnejo karkoli hozhejo. Še s pinjo vbijajo in vbijajo, pa vse je saftonj. „Naj mi dajo kak fvét — pravi gospodár — sakaj mi ne vémo, kakfhna boshja rezh je to; fkorej ni drugazhi, de je sazoprano.“ Jes vprafham: ali famo vafhe krave tako mleko dajejo, ali tudi fofedove? „Gospodár: famo nafhe, fofedove krave dobro mleko dajejo. Jes: ali se vse vkupej na eni pafhi pafejo?“ „Gospodár: Vse vkupej, pa vender fo une dobre krave; sató pravim, de mora nam sazoprano biti.“ Jes: Kam pa mleko devate, in kakofhne pofode imate sa mleko? — Me peljejo v mlezhnizo, in tú vidim; de fo vfelatvize nove, ni davnej kar fo jih bili od lonzharja, ki jih je na muli okoli nofil, kupili. Pa komej splaknili fo jih, in prezej fo mleko va-nje djali. To viditi, jim svetjem, de naj vse nove latvize v kotli s vrelim kropam prekuhajo, in potém fhe le mleko va-nje denejo. Štorili fo takó, in zhes neke dni, ko fpet v to hifho nasaj pridem, fo me s veseljem sprejeli, in se sa moj fvet sahváli; rekli fo: de se sdaj v pinji práv lahko in rado vmede. Kaj pa je bilo, de popred ni bilo takó? Latvize fo bile nove in pozinjene; v novo latvizo vlito mleko je storilo, de je zinj nekoliko odjenjal, kteriga je mleko nafhe potegnulo, pa ravno od tega prevseto in pokashéno bilo. S prekuhanjem v vrelim kropi se je pa vef tifti zinj, ki se ni dobro dershál, odkuhal, drugi pa, kar ga je ostalo, se je terdno dershál. In takó fo bile latvize dobre postale, in mleko v njih ni bilo pokasheno vezh. — In pregnane fo bile zopernize! Kjer kotla ni per hifhi, je vse eno, zhe se v nove latvize vreliga kropa vlije, in te nekaj zhafa k ognju, ali v vrozho pezh postavijo.

(Kakó se per molshi nepokojne krave vkrotijo?) Šo krave, ktere per molshi nozhejo per miri ftati, ali pa tudi berzajo, in takó mleko ofvinjajo, ali pa fhe svernejo, in tega, ki molse, v strah pripravijo. Jih vkrotiti, fo se ljudjé she mnogih pomozhkov poflushevali. Nekteri jim obé sadnji nogi v fpone ali terte denejo; drugi jim fprednje in sadnje noge kam perveshejo, de jih ne morejo premikati, in de bi takó primorane bile, per miru ftati i. t. d. Ali to jih vezhkrat fhe bolj nepokojne, vzhafi práv nóre naredí. Ti napaki krav pomagati, neki Nemez práv lahek pomozhik svetje, namrezh: kof v mersli vodi namozheniga platna se mora kravi na krish herbta poloshiti, in potem práv gotovo per miru ftojí. Pofkusimo!

J. K.

Nesréčna igra.

(Resnična prigodba.)

Igrávec je pač neusmiljen pokončavec svoje časne in véčne sreče, je sam obropar žene in

otrok, požigavec svojiga pohištva; česar sledéca resnična prigodba v strašen razgléd bódi.

Neki kmet Lagniske vesi, blizo Pariza, poglavítniga mésta na Francózkim, je v tem méstu ravno bil svoje opravila dokončal, in se že na svoje tiho selo hišniga veselja, ki ga je pri ženi in otrocih čakalo, vérniti hotel, kar eden navadnih Parížkih oklicavcov dnešno sréckovanje ali loterijo prešernim pohajavcam, ki so se na velikim téggu pred kraljevim dvorom sprehajali, raztrobenta. Prostimir — takóle je našimu kmetu imé — je dosihmal z svojim stanom bil ves zadovoljen; délo mu je kruhek sladilo, in po vsi vési ga je vse rado imélo; tudi njegova gospóda v Parizu ga je čislala poštniga moža.

„Sadje sim dobro prodal“ — takó sam pri sebi reče — „kaj li, ko bi tudi jaz srečo skusil? Denár imam, kaj li mi je za 5 frankov? Ravno danes mi sreča lahko vstreže!“ S takimi besedami Prostimir za oklicavcam v širokih korakih tēce, kupi, vtakne sréčko ali los v mošnjo, in se klati zdaj s trepetom, veseljem in strahom po sprehajališih, ure vzdigovanja čakajoč.

Sreča je opotočna; po navadi se temu nasmehljá, ki jo pervikrat skuša — to le se je tukaj zgodilo. — Popoldne je Prostimir, naš preprosti pošteni kmet, posednik dvajset tavžent frankov!! Ves osupnjen, stérmo gléda na svojo številko (numaro), kar mu kerčmár, pri katerim se je bil vstavil, spisek sréčk ali vzdignjenih numar pod nos poríne in mu z globokim priklanjanjem vso srečo voši. Zdi se mu, kakor da bi se mu senjalo — nikjer ni mirú imel, gré iz hiše vun, noter, drugič vun — in takó se poganja do večéra. Kakó li bi spal? S kozarcem šampanjskiga vina, ki mu ga kerčmár za sredno céno 10 frankov zjutra zgoda iz svoje volje prinese, ga še bolj razdivjá; namésti s klobukom se z ponočno kapico pokrije; palico prime naróbe, v jopič pak si vtéruga grozno luknjo. Takó napravljen koráči v pisarnico menjávca, denarje vzdignit. Menjávec se na njega mèrzljivo ozré in kér ga za berača ima, pisarju reče: „Stanislav! daj móžu tú en vinár!“ Naš Prostimir pak potegne srečko iz stérganiga jopiča in jo podá menjávcu, kateri, ko jo zagleda, ostermél kapo privzdigne, móžu stol ponudi, in svojimu penezniku velí, temu gospodu 20,000 frankov naštetí.

Zdaj jih je shranil, strežce obdaroval, in hiti do svoje kerčme; kerčmár ga sprejme, kolikor naj več more po gosposko, ga imenuje „gospod“ in ga peljá v nar lépsi izbo. Prostimir se mu po imenitno smehljá, se vséde in mu ukaže proč iti. Pisati je hotel svoji ženi; dvajset pisem je pokaženih na tléh ležálo; veselje, zamaknjenje, obétanje, vse to se je ménjalo v listu, kteriga bi tudi naj večí modrec preuméti ne mogel.

Blizo petih popoldne pride kerčmár, ako bi li se žlahtnimu gospodu spoljubilo doli k družbi iti. — Prostimir, kteriga je zašegetaló slavno ime žlahtniga gospoda, se práv po gosposko prikloni in gre za kerčmarjem doli h družbi. Tukaj je sedélo 15 do 20 gospodov za igravno mizo; ravno so bili svojo igro dokončali in si dobiček štéli, kterege je vsaki na veliko povédal. „Kaj li — si misli Prostimir — ali bi ne poskusil še enkrat sreče? In rés, sam gospodam, ki že dolgo

na to čakajo, pogón dá, igro na novo začeti, kér mu je volja, samimu ž njimi igrati.

Igra se je začela — poslednja vesela ura je v Prostimirovim življenju dotékla.

Ob polnoči je zgubil vse svoje bogastvo — zdaj ubožec! Družba ga je sramljivo pomilovala in ga — pustila. Prostimir, prehinjen od peklen-skiga duha lakomnosti, vróc od golufske sréče in zavžitiga vina, gléda stérmo pred sé, z merzlim potom pò čelu — in komaj igravci duri zapró — pade merte v na tla, od mertuda (božjiga žlaka) vdarjen. — Zvečer pak pride njegova pridna ženka, pridejo njegovi ubogi otrociči v Paríz, družeta in očeta iskat — tode novo požertvo nespodobne igre najdejo — merliča! Kdo li dopové njihovo žalovanje? Nesréčna igra!!

—fov.

Žitni kup v Ljubljani v starih časih.

(Konec.)

V létu	Pšénica		Rež		Ječmen		Prosó		Ajda		Oves	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
1796	1	56	1	19	—	—	1	25	1	8	—	50
1797	2	1	1	22	1	18	1	25	1	13	—	58
1798	1	45	1	15	—	—	1	17	1	12	—	—
1799	2	2	1	44	1	19	1	43	1	28	1	—
1800	2	53	2	18	—	—	2	31	2	1	1	27
1801	3	34	2	28	1	59	2	26	1	42	1	16
1802	3	58	3	1	2	33	—	—	2	36	1	56
1803	2	47	2	8	1	42	2	9	1	59	—	57
1804	2	48	1	54	1	25	1	49	1	49	1	3
1805	3	34	2	59	—	—	3	—	2	53	2	—
1806	7	2	6	14	—	—	5	6	5	20	3	36
1807	6	40	4	50	4	56	5	6	5	6	3	24
1808	8	47	6	—	—	—	6	—	5	6	3	54
1809	16	—	10	18	—	—	—	—	6	14	4	48
1810*	21	12	13	40	—	—	—	—	9	—	7	30
1811	4	—	2	30	2	12	2	12	1	48	1	16
1812	4	6	2	36	—	—	2	20	2	30	1	36

*) V bankoveih.

Opomba. Žitniga kupa od leta 1812 naprej ne bomo oznanovali, zato, kér je večidel našim bravcam znan.

Vganjka.

Z štírimi čerkami koristno reč lepó porežem; brez perve pa v kožo boleče sežem.

J. P. T.

Današnjimu listu je perložen list Nr. 12 perdjan.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	30. Velkiser-pana.		25. Velkiser-pana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	51	1	40
1 » » banaške	1	50	1	44
1 » Turšice	1	10	1	9
1 » Soršice	—	20	1	12
1 » Réži	1	10	1	12
1 » Ječmena	—	—	—	57
1 » Prosa	—	58	1	10
1 » Ajde	—	39	—	58
1 » Ovsá	—	—	—	—